

СТАН КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ

CONDITION OF CREDIT ACTIVITY OF COMMERCIAL BANKS AT THE PRESENT STAGE OF DEVELOPMENT

Сучасна соціально-економічна ситуація в країні визначає актуальність теми дослідження, адже банківські кредити відіграють важливу роль у процесі фінансування розвитку економіки країни. У статті проведено моніторинг кредитної діяльності комерційних банків на сучасному етапі розвитку. Проведено аналіз динаміки кредитів клієнтам до врахування резерву на покриття збитків від знецінення АТ «ОТП Банк» за 2015–2017 роки. Здійснено моніторинг структури кредитів та заборгованості клієнтів банку. Проаналізовано динаміку забезпечених та незабезпечених заставою кредитів АТ «ОТП Банк» за 2015–2017 роки. Визначено структуру кредитних ресурсів АТ «ОТП Банк» за ступенем забезпеченості у 2015–2017 роки. Визначено проблеми кредитної діяльності банку. Зазначено напрями вдосконалення підвищення ефективності кредитної діяльності банку в сучасних умовах. Зокрема, для підвищення ефективності кредитної діяльності банку необхідно стимулювати розвиток довгострокового кредитування для малого та середнього бізнесу та вдосконалити систему заходів щодо роботи з проблемними кредитами.

Ключові слова: кредит, кредитний портфель, кредитна діяльність банку, споживчий кредит, іпотечний кредит, забезпечений кредит.

Современная социально-экономическая ситуация в стране определяет актуальность темы исследования, ведь банковские кредиты играют важную роль в процессе финансирования развития экономики страны. В статье проведен мониторинг кредитной деятельности коммерческих банков на современном этапе развития. Проведен анализ динамики кредитов клиентам до вычета резерва под обесценение АО «ОТП Банк» за 2015–2017 годы. Осуществлен мониторинг структуры кредитов и задолженности клиентов банка. Проанализирована динамика обеспеченных и необеспеченных залогом кредитов АО «ОТП Банк» за 2015–2017 годы. Определена структура кредитных ресурсов АО «ОТП Банк» по степени обеспеченности в 2015–2017 годы. Определены проблемы кредитной деятельности банка. Указаны направления совершенствования повышения эффективности кредитной деятельности банка в современных условиях. В частности, для повышения эффективности кредитной деятельности банка необходимо стимулировать развитие долгосрочного кредитования для малого и среднего бизнеса и усовершенствовать систему мер по работе с проблемными кредитами.

Ключевые слова: кредит, кредитный портфель, кредитная деятельность банка, потребительский кредит, ипотечный кредит, обеспеченный кредит.

УДК 336.717.061

Простебі Л.І.

к. е. н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та підприємництва Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету

Bank loans play an important role in the process of financing the development of the country's economy. A well-functioning credit market has a positive effect on the activities of business entities, and then on economic growth. The current socio-economic situation in the country determines the relevance of the research topic. For commercial banks today it is important to effectively monitor and manage the credit activity of the bank, namely the assessment of the loan portfolio, because credit activity brings the main income to the banking institution. The scientific article monitors the credit activity of commercial banks at the present stage of development. The analysis of the dynamics of loans to customers before deducting the provision for impairment losses of JSC OTP Bank for 2015–2017 is carried out. During the analysis, OTP Bank issued in 2015 loans and advances to customers before deducting the provision for impairment losses in the amount of UAH 40 449.5 million, in 2016 – UAH 28 334.3 million and in 2017 – UAH 27 278.0 million in accordance. This tendency is related to the difficult situation of the country's economic, political and monetary spheres in modern times. The structure of loans and arrears of bank clients was monitored. The dynamics of collateralized and unsecured loans of JSC OTP Bank for 2015–2017 years is analyzed. The structure of credit resources of JSC "OTP Bank" for the degree of security in 2015–2017 was determined. Problems of credit activity of the bank were determined. The directions of improvement of efficiency of the lending activity of the bank in modern conditions are indicated. In particular, in order to increase the efficiency of the bank's lending activity it is necessary: to ensure the stabilization of the socio-economic situation in the state, to ensure stable conditions for the functioning of the banking system in the country; stimulate the development of long-term lending for small and medium-sized businesses and improve the system of measures for work with problem loans. In addition, it is necessary to improve the system of credit management in the context of providing maximum profit, optimal level of credit risk and liquidity.

Key words: credit, credit portfolio, bank lending, consumer credit, mortgage loan, secured loan.

Постановка проблеми. У фінансуванні економічного розвитку держави велике значення має банківське кредитування. Налагоджений та ефективно функціонуючий кредитний механізм сприяє активній діяльності суб'єктів господарювання, а це, беззаперечно, прямо впливає на рівень економічного зростання в країні. Аналіз сучасного стану кредитної діяльності комерційних банків потребує дослідження в сучасних соціально-економічних умовах для визначення проблем та напрямів підвищення ефективності кредитної діяльності банківських установ, тому вибрана тема дослідження є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різномічні дослідження щодо кредитування реального сектору економіки банківськими установами проводилися багатьма науковцями. Відзначимо наукові доробки таких учених, як О.В. Дзюблюк [1], Л.А. Карпчук [2], В.В. Коваленко [3], О.В. Лисенок [4], А.Ю. Маслова [5], Л.М. Прийдун, У.В. Росола [6], О.Й. Шевцова [3], Н.І. Щока, М.С. Ярмолук [6]. Крім того, зазначені науковці оцінюють ефективність кредитної діяльності комерційних банків та досліджують банківський кредитний ризик. Проте, на нашу думку, ця проблема потребує подальшого дослідження, адже сучасний

моніторинг є необхідним для якісного управління кредитною діяльністю банківської установи.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз стану кредитної діяльності комерційних банків на сучасному етапі розвитку та визначення проблем і напрямів удосконалення підвищення ефективності кредитної діяльності банку.

Виклад основного матеріалу дослідження. За останні декілька років спостерігається тенденція зменшення кількості банківських установ в Україні. Динаміка зміни кількості банківських установ зображена на рис. 1 (за офіційними даними Національного банку України) [7].

У 2019 році порівняно з 2014 роком кількість банківських установ зменшилась на 86, становлячи на 1 квітня 2019 року 77 банків (включаючи 36 банків з іноземним капіталом).

Складнощі в діяльності банківських установ науковці вбачають також у припиненні кредитування цими банками фізичних та юридичних осіб.

Показники статистичної табл. 1 [7] показують, що питома вага кредитного портфеля в активах комерційних банків України за останні роки складає 76-82%.

На початок 2019 року норматив Н2 для банківської системи України становить 16,18% за встановленого Національним банком мінімального значення 10%. Отже, банківські установи працюють ефективно та здатні функціонувати, виконуючи всі свої зобов'язання.

Якість кредитного портфеля важко оцінюється, оскільки на неї впливають дуже багато факторів, які не піддаються кількісному оцінюванню, а також методологія розрахунку суттєво різниться. Кожен окремий банк, який опирається на власну кредитну політику, використовує різні способи для

оцінювання рівня проблемної заборгованості та управління ним. Розроблення ефективної системи управління кредитними операціями та правильна організація банківського кредитування забезпечують фінансову стабільність та надійність комерційних банків. Саме тому одними з найважливіших завдань управління кредитною діяльністю є формування та аналізування кредитного портфеля комерційних банків [6, с. 184].

2018 рік банківський сектор вперше за останні 5 років завершився з прибутком, який, згідно з попередніми оцінками НБУ, становить майже 22 млрд. грн. Зростання купівельної спроможності населення та відновлення довіри до банківської системи після періоду системного очищення та незначної волатильності курсу обміну дало значний поштовх для розвитку споживчого кредитування (його темпи зростання перевищили 30% у річному вимірі) та збільшення розміру заощаджень населення в національній валюті (майже на 15%). Менш значними темпами відбувалося зростання портфеля кредитів та депозитів юридичних осіб у гривні, склавши менше 3% та 6% зміни за рік відповідно. Причиною є рішення НБУ щодо підвищення облікової ставки до 18%, що через трансмісійний механізм привело до значного підвищення процентних ставок, насамперед по короткостроковим кредитам під обіговий капітал.

Розглянемо детальніше кредитну діяльність комерційного банку на прикладі «ОТП Банку» (на основі комбінованої фінансової звітності за 2015-2017 роки). За рівнем активів банк увійшов у топ-10 найбільших банків України за підсумками 2018 року. Кредитний портфель «ОТП Банку» у 2017 році склав 23,5 млрд. грн., зменшившись на 7% порівняно з 2016 роком (25,1 млрд. грн.).

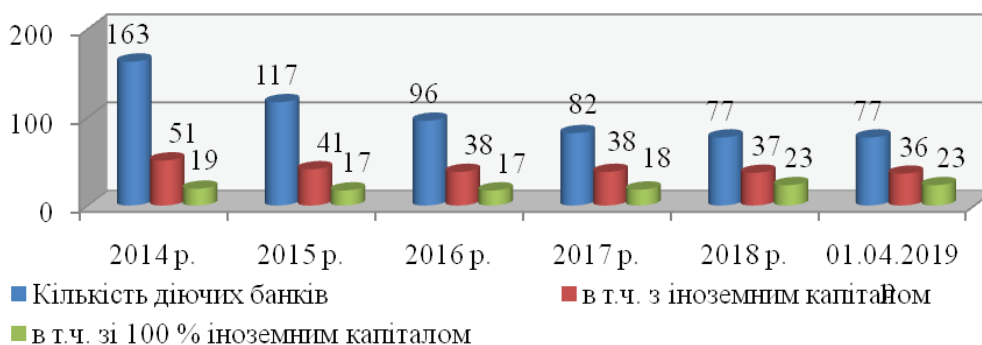

Рис. 1. Інфографіка кількості діючих банків в Україні

Джерело: [7]

Таблиця 1

Питома вага кредитного портфеля в активах банків України

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	1 квітня 2019 р.
Активи, млн. грн.	1 316 852	1 254 385	1 256 299	1 333 831	1 359 703
Кредитний портфель, млн. грн.	1 006 358	1 009 768	1 005 923	1 036 745	1 118 860
Питома вага кредитного портфеля в активах, %	76,4	80,5	80,1	77,7	82,3

Обсяг кредитів та заборгованості юридичних осіб з додаванням 338,3 млн. грн. за квартал за підсумками року поступився на 0,6 млрд. грн. результату роком раніше, склавши 16,2 млрд. грн. Обсяг кредитів, виданих фізичним особам, склав 7,3 млрд. грн. [8].

В табл. 2 подано динаміку кредитів клієнтам АТ «ОТП Банк» (до вирахування резерву на покриття збитків від знецінення).

З табл. 2. видно, що протягом періоду моніторингу кредити юридичним особам та фізичним особам – підприємцям мали тенденцію до зменшення. Відзначимо, що у 2015 році їх обсяг склав 19131,8 млн. грн., у 2016 році вони становили 16203,6 млн. грн., а у 2017 році вони зменшилися, склавши 15185,7 млн. грн. Бачимо, що за весь аналізований період їх обсяг зменшився на 20,6%, або на 3946,1 млн. грн.

Обсяг іпотечних кредитів фізичним особам АТ «ОТП Банк» у 2015 році становив 12970,1 млн. грн., у 2016 році – 4729,8 млн. грн., а у 2017 році він зменшився аж до 3953,2 млн. грн. Відзначимо, що за весь період оцінювання обсяги видачі цих кредитів зменшилися на 69,5%, або на 9016,9 млн. грн.

Споживчі кредити фізичним особам також мали тенденцію до зменшення. За аналізований період вони зменшилися на 26,4%, або на 1216,9 млн. грн. Так, їх сума у 2015 році становила 4610,4 млн. грн., у 2016 році – 3605,7 млн. грн., а у 2017 році – 3393,5 млн. грн. (рис. 2).

Обсяги інших кредитів фізичним особам АТ «ОТП Банк» у 2015-2017 роках в динаміці також зменшилися (на 99,9%, або на 1027,6 млн. грн.).

Загалом за весь період моніторингу обсяги кредитів та заборгованості клієнтів досліджуваного банку (до вирахування резерву на покриття збитків від знецінення) показують тенденцію до зменшення (на 32,6%, або на 13171,5 млн. грн.).

Так, у 2015 році їх обсяг склав 40449,5 млн. грн., у 2016 році він зменшився до суми 28334,3 млн. грн., а у 2017 році він становив 27278,0 млн. грн. (рис. 3).

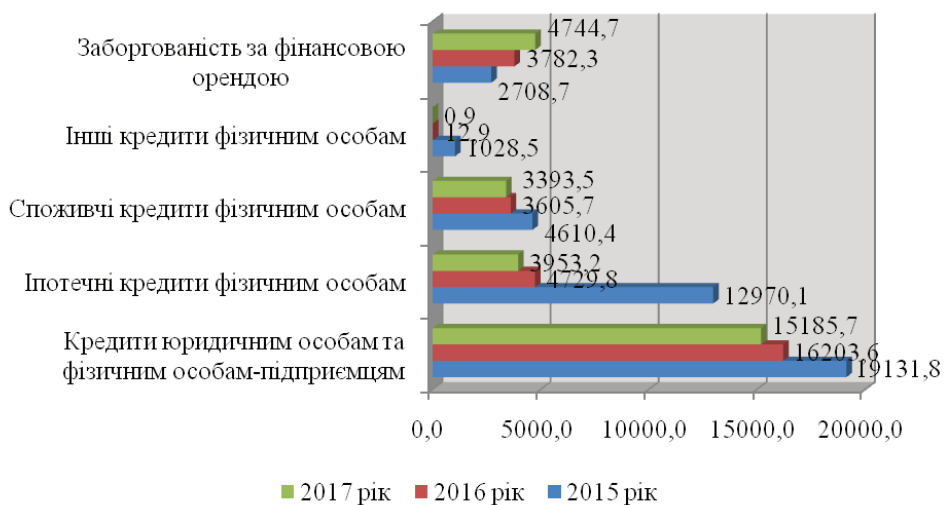
Вважаємо за доцільне детальніше дослідити структуру кредитів та заборгованості клієнтів АТ «ОТП Банк» (показники табл. 3).

Аналіз показав, що найбільша питома вага у структурі кредитів належить кредитам юридичним особам та фізичним особам – підприємцям (у 2015 році вони становлять 47,3%, у 2016 році – 57,2%, у 2017 році – 55,7%). Відзначимо, що за

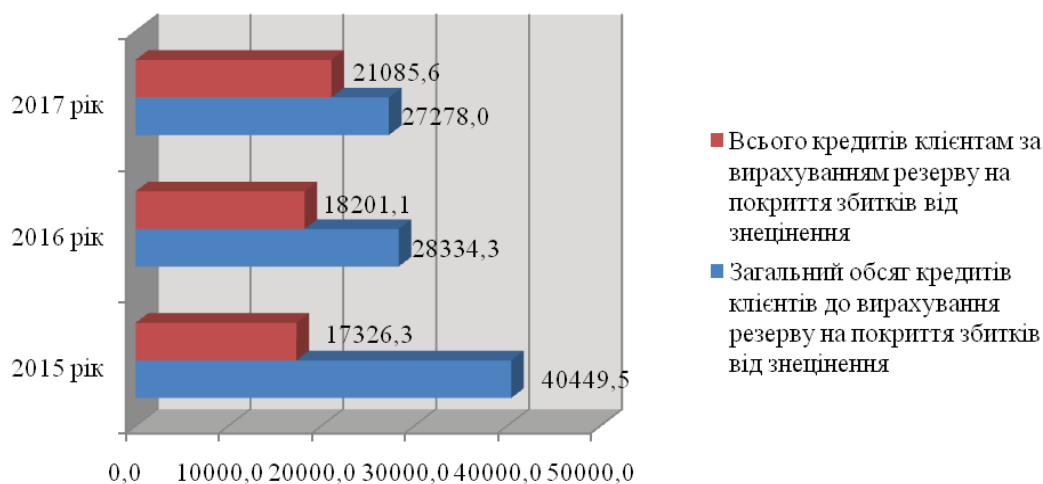
Таблиця 2

Кредитні ресурси клієнтам АТ «ОТП Банк» з 2015 року по 2017 рік, млн. грн.

Найменування	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення,%	
				2017/2016	2017/2015	2017/2016	2017/2015
Кредити юридичним особам та фізичним особам – підприємцям	19 131,8	16 203,6	15 185,7	-1 017,9	-3 946,1	-6,3	-20,6
Іпотечні кредити фізичним особам	12 970,1	4 729,8	3 953,2	-776,6	-9 016,9	-16,4	-69,5
Споживчі кредити фізичним особам	4 610,4	3 605,7	3 393,5	-212,2	-1 216,9	-5,9	-26,4
Інші кредити фізичним особам	1 028,5	12,9	0,9	-12,0	-1 027,6	-93,0	-99,9
Заборгованість за фінансовою орендою	2 708,7	3 782,3	4 744,7	962,4	2 036,0	25,4	75,2
Разом	40 449,5	28 334,3	27 278,0	-1 056,3	-13 171,5	-3,7	-32,6

Рис. 2. Лінійна діаграма динаміки кредитних ресурсів клієнтам АТ «ОТП Банк» з 2015 року по 2017 рік, млн. грн.

Рис. 3. Інформаційний графік загального обсягу кредитних ресурсів та заборгованості клієнтів АТ «ОТП Банк» з 2015 року по 2017 рік, млн. грн.

Джерело: [8]

Таблиця 3

Структура кредитів та заборгованості клієнтів АТ «ОТП Банк» з 2015 року по 2017 рік, млн. грн.

Назва	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Частка, %		
				2015 рік	2016 рік	2017 рік
Кредити юридичним особам та фізичним особам – підприємцям	19 131,8	16 203,6	15 185,7	47,3	57,2	55,7
Іпотечні кредити фізичним особам	12 970,1	4 729,8	3 953,2	32,1	16,7	14,5
Споживчі кредити фізичним особам	4 610,4	3 605,7	3 393,5	11,4	12,7	12,4
Інші кредити фізичним особам	1 028,5	12,9	0,9	2,5	0,05	0,0
Заборгованість за фінансовою орендою	2 708,7	3 782,3	4744,7	6,7	13,3	17,4
Разом	40 449,5	28 334,3	27 278,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: [8]

весь період моніторингу відбулося збільшення їх питомої ваги на 8,4%.

Частка іпотечних кредитів у 2015 році склала 32,1%, у 2016 році – 16,7%, а у 2017 році – 14,5%. Бачимо, що за період аналізування частка зменшилась на 17,6%.

Спостерігаємо збільшення питомої ваги споживчих кредитів у загальній структурі на 1,0% за 2015-2017 роки. Відзначимо, що на обсяги кредитів впливала внутрішньополітична криза в країні.

На рис. 4 зображено динаміку забезпечених та незабезпечених заставою кредитів АТ «ОТП Банк» за 2015-2017 роки.

Так, сума забезпечених кредитів у 2015 році становила 25137,6 млн. грн., у 2016 році – 16 785,9 млн. грн., а у 2017 році – 18342,4 млн. грн. Позитивне абсолютне відхилення по цих кредитах у 2017 році порівняно з попереднім періодом становило 1556,5 млн. грн., або 9,3% у відносному вираженні. У 2017 році порівняно з показниками 2015 року абсолютне відхилення зменшилось аж на 6795,2 млн. грн., або на 27,0%.

Сума незабезпечених кредитів у 2015 році становила 15311,9 млн. грн., у 2016 році – 11416,4 млн. грн., а у 2017 році – 8816,3 млн. грн.

У 2017 році порівняно з показниками 2015 року абсолютне відхилення зменшилось аж на 6495,6 млн. грн., або на 42,4%.

У 2016 та 2017 роках мали місце гарантії. Так, сума гарантій у 2016 році склала 131,9 млн. грн., а у 2017 році – 119,3 млн. грн.

В табл. 4 подано динаміку кредитів клієнтів за ступенем забезпечення.

Відзначимо, що показники, наведені в таблиці, відображають пропорційну суму кредитів клієнтам, забезпечених заставою, а не справедливую вартість самої застави.

Розглянемо динаміку кредитів, забезпечених житловою нерухомістю АТ «ОТП Банк». Такий вид кредитів протягом періоду аналізування надавався з такою динамікою. У 2015 році їх обсяг склав 5773,9 млн. грн., у 2016 році – 3423,5 млн. грн., а у 2017 році – 6655,4 млн. грн. Так, у 2017 році порівняно з минулорічним показником спостерігаємо збільшення цього показника. Абсолютне відхилення склало 3231,9 млн. грн., або 94,4%. Сума кредитів, забезпечених іншою нерухомістю, у 2015 році становила 10118,5 млн. грн., у 2016 році – 7556,8 млн. грн., а у 2017 році – 8113,6 млн. грн.

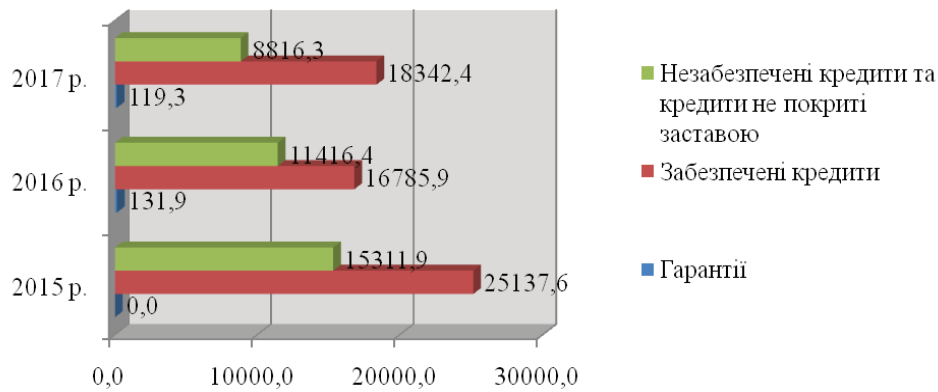

Рис. 4. Інфографіка динаміки забезпечених та незабезпечених заставою кредитів АТ «ОТП Банк» з 2015 року по 2017 рік, млн. грн.

Таблиця 4

Динаміка кредитних ресурсів за ступенем забезпечення АТ «ОТП Банк» з 2015 року по 2017 рік, млн. грн.

Назва	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				2017/2016	2017/2015	2017/2016	2017/2015
Гарантії	0,0	131,9	119,3	-12,6	119,3	-9,6	
Забезпечені кредити	25 137,6	16 785,9	18 342,4	1 556,5	-6 795,2	9,3	-27,0
Кредити, забезпечені іншою нерухомістю	10 118,5	7 556,8	8 113,6	556,8	-2 004,9	7,4	-19,8
Кредити, забезпечені житловою нерухомістю	5 773,9	3 423,5	6 655,4	3 231,9	881,5	94,4	15,3
Кредити, забезпечені обладнанням, запасами та правами на них	8 921,6	5 395,7	2 950,1	-2 445,6	-5 971,5	-45,3	-66,9
Кредити, забезпечені грошовими коштами або гарантійними депозитами банку	323,6	409,9	623,3	213,4	299,7	52,1	92,6
Незабезпечені кредити та кредити, не покриті заставою	15 311,9	11 416,4	8 816,3	-2 600,1	-6 495,6	-22,8	-42,4
Разом	40 449,5	28 334,2	27 278,0	-1 056,2	-13 171,5	-3,7	-32,6
За вирахуванням резерву на покриття збитків від знецінення	23 123,2	10 133,2	6 192,4	-3 940,8	-16 930,8	-38,9	-73,2
Всього кредитів клієнтам	17 326,3	18 201,0	21 085,6	2 884,6	3 759,3	15,8	21,7

Загалом за період дослідження спостерігаємо зменшення цих кредитів на 19,8%.

Обсяг кредитів, забезпечених обладнанням, запасами та правами на них, у 2015 році становив 8921,6 млн. грн., у 2016 році він зменшився до 5395,7 млн. грн., а у 2017 році – до 2950,1 млн. грн. Загалом за період дослідження спостерігаємо зменшення таких кредитів на 66,9%.

Кредити, забезпечені грошовими коштами або гарантійними депозитами банку за період моніторингу мали тенденцію до зростання на 92,6%. Так, у 2017 році їх обсяг склав 623,3 млн. грн., а це на 213,4 млн. грн., або на 52,1%, менше за аналогічний показник 2016 року.

Найбільша частка в структурі кредитних ресурсів АТ «ОТП Банк» за ступенем забезпеченості належить забезпеченим кредитам, частка яких у 2015 році склала 62,1%, у 2016 році – 59,2%, а у 2017 році – 67,2%. Найменша питома вага належить гарантіям (0,5%) (рис. 5).

Частка незабезпечених кредитів теж є значною. Так, у 2015 році вона склала 37,9%, у 2016 році – 40,3%, а у 2017 році – 32,3%.

Проведемо моніторинг кредитної діяльності АТ «ОТП Банк» на основі виконання економічних нормативів кредитного ризику Національного банку України. Нормативи кредитного ризику банку в загальній методиці поділяються на такі: Н7 (не більше 25%) – максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента; Н8 (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу банку) – великі кредитні ризики; Н9 (не більше 25%) – максимальний розмір кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами [7]. Показники, представлені у табл. 5, дають змогу стверджувати, що АТ «ОТП Банк» дотримувався всіх вищезазначених нормативів кредитного ризику в допустимих межах.

Фактори, що сприяють підвищенню кредитного рейтингу АТ «ОТП Банку», включають [9] наявність

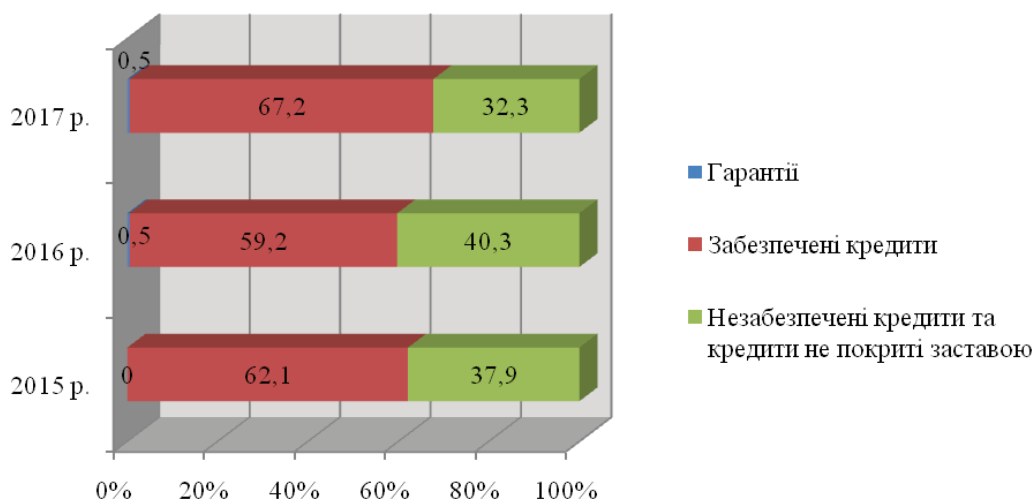

Рис. 5. Структура кредитних ресурсів АТ «ОТП Банк» за ступенем забезпеченості з 2015 року по 2017 рік, %

Таблиця 5

**Економічні нормативи кредитного ризику АТ «ОТП Банк»
протягом періоду з 1 липня 2018 року по 1 травня 2019 року (%)**

№	Дата	H7 (не більше 25%)	H8 (не більше 800%)	H9 (не більше 25%)
1	1 липня 2018 року	21,51	43,93	22,84
2	1 серпня 2018 року	22,56	46,70	23,55
3	1 вересня 2018 року	18,33	54,16	18,23
4	1 жовтня 2018 року	23,45	43,66	23,33
5	1 листопада 2018 року	16,07	26,28	15,94
6	1 грудня 2018 року	21,66	21,75	21,48
7	1 січня 2019 року	15,18	15,18	15,22
8	1 лютого 2019 року	22,81	37,53	22,23
9	1 березня 2019 року	20,53	36,04	19,8
10	1 квітня 2019 року	23,50	44,45	22,93
11	1 травня 2019 року	23,64	53,28	22,91

підтримки від акціонера «OTP Bank Plc.», який є найбільшим банком Угорщини та лідером угорського банківського ринку; диверсифікацію клієнтського кредитного портфеля; оптимальну структуру ресурсної бази за джерелами залучення; високі показники ефективності діяльності, а також відкритість та прозорість.

Протягом 2018 року працюючий кредитний портфель АТ «ОТП Банку» збільшився на 28%, досягнувши 20,5 млрд. грн. Таке значне зростання було обумовлене збільшенням продажу споживчих кредитів та активізацією кредитування бізнесу в іноземній валюті.

Стагнація банківського кредитування останніми роками зумовлена низкою чинників, серед яких [9] слід назвати повільні темпи виходу економіки з кризи внаслідок експортно-сировинної структури народного господарства, низьких рівнів конкурентоспроможності та продуктивності праці; слабкий рівень захисту прав кредиторів та позичальників, неприйняття низки законодавчих та нормативних актів, спрямованих на вдосконалення системи захисту прав кредиторів та пози-

ціальників, суперечливі рішення судів стосовно недобросовісних позичальників; збільшення обсягів проблемних кредитів та резервів для покриття ризиків за такими кредитами (станом на кінець 2017 року питома вага непрацюючих кредитів у сукупних валових кредитах становила 56,4%); невирішеність питання щодо створення спеціалізованої установи для роботи з проблемними активами; дефіцит довгострокових ресурсів у банківській системі та невідповідність між строками, на які залучаються депозити, та потребами в довгострокових кредитах; зниження попиту на кредити через незначні темпи поліпшення фінансового стану позичальників унаслідок рецесії в економіці 2014-2015 років; жорстку грошово-кредитну політику, яку Національний банк вимушений проводити в рамках режиму таргетування інфляції.

Висновки з проведеного дослідження. На діяльність АТ «ОТП Банк» впливають характерні для банківської системи наслідки фінансово-економічної кризи. Кредитний портфель АТ «ОТП Банк» за досліджуваній період мав тенденцію до зменшення. Це пов'язане з тим, що

банком здійснювалася робота щодо підвищення якості активів установи.

За аналізований період обсяги кредитів та заборгованості клієнтів досліджуваного банку (до вирахування резерву на покриття збитків від знецінення) демонструють тенденцію до зменшення (на 32,6%, або на 13171,5 млн. грн.). Така ситуація пов'язана з важким становищем економічної, політичної та грошово-кредитної сфери держави в сучасних умовах. Аналіз показав, що найбільша питома вага у структурі кредитів належить кредитам юридичним особам та фізичним особам – підприємцям (у 2015 році вони становили 47,3%, у 2016 році – 57,2%, у 2017 році – 55,7%). Хоча варто відзначити, що протягом 2018 року працюючий кредитний портфель збільшився на 28%, досягши 20,5 млрд. грн. Таке значне зростання було обумовлене збільшенням продажу споживчих кредитів та активізацією кредитування бізнесу в іноземній валюті. Так, у 2018 році «ОТП Банк» видав рекордну суму споживчих кредитів, а саме 5,9 млрд. грн., збільшивши її майже вдвічі порівняно з попереднім роком. АТ «ОТП Банк» дотримується виконання економічних нормативів кредитного ризику Національного банку України. Станом на 1 травня 2019 року норматив Н7 становив 23,64%, норматив Н8-53,28%, а норматив Н9-22,91%.

Для підвищення ефективності кредитної діяльності банку необхідно забезпечити стабілізацію соціально-економічного становища в державі, стабільні умови функціонування банківської системи в країні; стимулювати розвиток довгострокового кредитування для малого та середнього бізнесу, розвиток різнопланових програм споживчого кредитування; вдосконалити систему заходів щодо роботи з проблемними кредитами. Вирішення питання портфеля проблемних кредитів банків потребує системних рішень та скоординованої дії банків, уряду та НБУ, тому це питання було включене до порядку денного Ради з фінансової стабільності. Крім того, необхідно вдосконалювати систему кредитного менеджменту в контексті забезпечення отримання максимального прибутку, оптимального рівня кредитного ризику та ліквідності.

Найбільшу актуальність, на нашу думку, матимуть подальші дослідження, спрямовані на розгляд проблем та напрямів підвищення ефективності кредитної діяльності банку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Дзюблук О.В., Прийдун Л.М. Кредитний ризик і ефективність діяльності банку : монографія. Тернопіль : ФОП Палаяниця В.А., 2015. 295 с.
2. Карпчук Л.А. Оцінка механізму управління кредитним портфелем комерційних банків України в сучасних умовах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Економіка»*. 2016. Вип. 3 (31). С. 21-26.

3. Шевцова О.Й. та ін. Кредитна діяльність банків України: проблеми та перспективи розвитку : монографія / ред. В.В. Коваленко. Одеса : Атлант, 2015. 217 с.

4. Лисенок О.В. Оцінка ефективності кредитної діяльності вітчизняних банків. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2013. № 3. С. 122-125.

5. Маслова А.Ю. Системний підхід до визначення особливостей кредитної діяльності банків у сучасних умовах економічного розвитку. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2011. № 1 (10). С. 197-201.

6. Росола У.В., Щока Н.І., Ярмолюк М.С. Кредитна політика та аналіз сучасного стану кредитного ринку України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2018. № 1 (9). С. 181-188.

7. Національний банк України : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 17.05.2019).

8. ОТП БАНК : веб-сайт. URL: <https://www.otpbank.com.ua/about> (дата звернення: 17.05.2019).

9. Про активізацію кредитування в Україні : Рішення Ради НБУ від 13 грудня 2017 року № 59-рд / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr059500-17> (дата звернення: 17.05.2019).

REFERENCES:

1. Dzijubluk O.V., Pryjdun L.M. (2015) *Kredytnyj ryzyk i efektyvnistj dijajlnosti banku* [Credit risk and efficiency of the bank]. Ternopil : FOP Palyanitsya V.A. (in Ukrainian).
2. Karpchuk L.A. (2016) *Ocinka mekhanizmu upravlinnja kredytnym portfelem komercijnykh bankiv Ukrajinu v suchasnykh umovakh* [Evaluation of the mechanism for managing the loan portfolio of commercial banks of Ukraine in modern conditions]. *Scientific notes of the National University of Ostroh Academy, series "Economics"*, vol. 3, no. 31, pp. 21-26.
3. Shevcova O.J. (ed) (2015) *Kredytna dijajlnistj bankiv Ukrajinu: problemy ta perspektyvy rozvytku* [Credit activities of Ukrainian banks: problems and prospects of development]. Odessa : Atlant (in Ukrainian).
4. Lysenok O.V. (2013) *Ocinka efektyvnosti kredytnoji dijajlnosti vitchyznjanykh bankiv* [Evaluation of the effectiveness of the credit activities of domestic banks]. *Bulletin of the Zhytomyr State Technological University*, no. 3, pp. 122-125.
5. Maslova A.Ju. (2011) *Systemnyj pidkhyd do vyznachennja osoblyvostej kredytnoji dijajlnosti bankiv u suchasnykh umovakh ekonomichnogho rozvytku* [System approach to the definition of peculiarities of credit activity of banks in the current conditions of economic development]. *Bulletin of the University of Banking of the National Bank of Ukraine*, no. 1. (10), pp. 197-201.
6. Rosola U.V., Shhoka N.I., Jarmoljuk M.S. (2018) *Kredytna polityka ta analiz suchasnogho stanu kredytnogho rynku Ukrajinu* [Credit policy and analysis of the current state of the Ukrainian credit market]. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University*, no. 1 (9), pp. 181-188.
7. *Nacionalnyj bank Ukrajinu : veb-sajt* [National Bank of Ukraine : website]. Available at: <https://bank.gov.ua> (accessed: 17 May 2019).

8. OTP BANK : veb-sajt [OTP BANK : web-site]. Available at: <https://www.otpbank.com.ua/about> (accessed: 17 May 2019).

9. Pro aktyvizaciju kredyuvannja v Ukrajinі [On activation of lending in Ukraine]. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr059500-17> (accessed: 17 May 2019).

Prostebi Lyudmila

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Finance, Banking and Entrepreneurship
Chernivtsi Trade and Economic Institute
Kyiv National University of Trade and Economics

CONDITION OF CREDIT ACTIVITY OF COMMERCIAL BANKS AT THE PRESENT STAGE OF DEVELOPMENT

The purpose of the article is to analyze the status of commercial banks' lending activity at the present stage of development and to identify problems and directions for improving the efficiency of the bank's lending activities. Bank loans play an important role in the process of financing the development of the country's economy. A well-functioning credit market has a positive effect on the activities of business entities, and then on economic growth. For commercial banks today it is important to effectively monitor and manage the credit activity of the bank, namely the assessment of the loan portfolio, because credit activity brings the main income to the banking institution. The current socio-economic situation in the country determines the relevance of the research topic.

The methodological basis of the study is a combination of general scientific and special methods of cognition. During the study, the author of the study used the methods of analysis and synthesis, extrapolation, generalization and scientific abstraction, induction and deduction, methods of logical generalization.

Results. In the scientific article, the monitoring of commercial activity of commercial banks at the present stage of development was conducted. The analysis of the dynamics of loans to customers before deducting the provision for impairment losses of JSC OTP Bank for 2015–2017 is carried out. During the analysis, OTP Bank issued in 2015 loans and advances to customers before deducting the provision for impairment losses in the amount of UAH 40 449.5 million, in 2016 – UAH 28 334.3 million and in 2017 – UAH 27 278.0 million in accordance. Absolute negative deviation during the monitoring period amounted to UAH 13 171.5 million. This tendency is related to the difficult situation of the country's economic, political and monetary spheres in modern times. The structure of loans and arrears of bank clients was monitored. The largest share in the overall structure of credit resources of JSC OTP Bank is loans to legal entities and individual entrepreneurs, whose share in 2015 was 47.3%, in 2016 – 57.2% and in 2017 – 55.7%. Analyzed the dynamics of secured and unsecured pledged loans of OTP Bank JSC for 2015–2017. The structure of credit resources of OTP Bank JSC was determined according to the degree of security in 2015–2017. The problems of the bank's lending activities are identified. The directions of improving the efficiency of the bank's credit activity in modern conditions are indicated. In particular, to improve the efficiency of the bank's lending activities, it is necessary: to ensure the stabilization of the socio-economic situation in the state, to ensure stable conditions for the functioning of the banking system in the country; stimulate the development of long-term lending for small and medium-sized businesses and improve the system of measures to work with problem loans. In addition, it is necessary to improve the credit management system in the context of ensuring maximum profit, the optimal level of credit risk and liquidity.

Practical implications. The proposals substantiated in the study have theoretical and practical value in the direction of improving the efficiency of the bank's lending activity in the current conditions.

Value/originality. In our work, we examined the features of the credit activity of commercial banks at the present stage of development. The greatest relevance, in our opinion, will be further research aimed at studying the problems and ways to improve the efficiency of the credit activities of banking institutions.